

УДК 321.7 : 347.191.4 : 659.3
DOI <https://doi.org/10.32837/app.v0i69.1302>

В. А. Воробійов
orcid.org/0000-0001-6696-9066
аспірант кафедри політичних теорій
Національного університету «Одеська юридична академія»

ІНСТИТУЦІЙНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПОЛІТИЧНОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА: ПАРТІЇ, ПАРЛАМЕНТ, МАСМЕДІА

Політичне представництво виступає фундаментом сучасної демократії. Рух теорії та практики політичного представництва, – від зухвалої ідеї філософів епохи Просвітництва (її паростки можна знайти в Античності та Середньовіччі) до узвичаєного феномену демократичних країн та обов'язкового елементу перехідних режимів, – є невід'ємною складовою розвитку інститутів публічної влади у традиційному, модерному та інформаційному суспільстві. На сучасному етапі повноцінне політичне представництво неможливе без інституційних детермінант: політичних партій, парламентаризму та масмедіа. Від інституційної взаємодії партій, парламенту та масмедіа в Україні залежить успішність реалізації моделі демократичного політичного представництва. Констатуємо, що незважаючи на певні позитивні зрушення у розвитку лобістської діяльності у вітчизняних умовах, вона так і стала частиною публічної політики. Саме тому особливий уваги потребує визначення ролі політичних партій, парламенту та масмедіа як інституційних детермінант політичного представництва. Дослідження цих складових політичного представництва є **актуальним** для вітчизняної політичної науки, як у теоретичному вимірі, так і точки зору імплементації у політичну практику пострадянського суспільства.

Грунтовні дослідження різних граней політичного представництва **представлено у працях** О. Ларченко, В. Степаненка, В. Дубас, О. Фісуна, Д. Яковлева, Н. Бедрак, Б. Філатова, Н. Вінникової, Л. Кормич, Є. Малявіна, Ю. Древаля, М. Чабанної, ін. Серед зарубіжних дослідників слід відзначити таких авторів, як Дж. Бінгем Пауелл (Powell Jr. G. B.), Френк Анкерсміт (Ankersmit F. R.), Ендрю Рехфельд (Rehfeld A.), Руді Андевег (Andeweg R. B.) та Джей Томассен (Thomassen J. J.), ін. Дж. Бінгем Пауелл досліджує політичне представництво у порівняльній політиці, а саме – вплив виборчого законодавства та пропорційного партійного представництва на електоральні зв'язки між громадянами та політиками (Powell, 2004). Ендрю Рехфельд пропонує загальну теорію політичного представництва та наголошує на необхідності більш широкого трактування політичного представництва, яке саме по собі не є демократичним феноменом, а потребує демократично налаштованих громадян (Rehfeld, 2006). Ф. Анкерсміт окреслює історичний підхід до проблеми політичної репрезентації (Ankersmit, 2002). Він наголошує на тому, що «Історичний підхід до політичних систем передбачає, що кожна з них несе у собі відбиток тієї специфічної проблеми, яку вона була покликана вирішити; інакше кажучи, будь-яку політичну систему можна вважати відповіддю на необхідність вирішити якийсь нагальне питання. Якщо ми хочемо зрозуміти природу будь-якої з наявних політичних систем і визначити, на що вона здатна (або нездатна), нам слід виявити хоча б імовірно ту політичну чи соціальну проблему, на вирішення якої була спочатку спрямована дана система. Це важливо тому, що первинний імпульс, як це не дивно, дуже великою мірою визначає – й визначатиме – особливості функціонування, характер реакцій і, умовно кажучи, «політичну психологію» аналізованої системи» (Анкерсміт, 2004, с. 15). Руді Андевег та Джей Томассен на прикладі взаємодії парламентаріїв Нідерландів з виборцями намагаються вирішити проблему незалежності представницького мандату. Вони пропонують нову типологію політичного представництва, яка охоплює найважливіші аспекти відносин між виборцями та представниками (Andeweg, Thomassen, 2005).

Мета статті – визначити політичні партії, парламент та масмедіа в якості основних інституційних детермінант політичного представництва.

У сучасному світі одним із основних політичних процесів є забезпечення політичного представництва. В основі політичного представництва знаходяться політичні права громадян, передусім – право голосу на виборах. Політичне представництво передбачає, що обранці мають діяти в інтересах виборців. Відзначимо з цього приводу думку Н. Бедрак: «Політичне представництво інтересів суспільства (а народ виступає джерелом влади), здійснюється через механізм виборів до державних органів кандидатів за певною визначеною виборчою системою, яка повинна відповідати демократичним вимогам рівності, чесності та прозорості. Розвинені інститути політичного представництва свідчать про те, що громадяни шляхом виборів на певний час делегують свої владні повноваження довіреним політичним акторам (індивідуальним та колективним)» (Бедрак, 2014, с. 275).

Наголосимо на зв'язку між такими інститутами політичного представництва, як партії, парламент та масмедіа. Якщо хоча б один з цих елементів політичного представництва «випадає» з інституційної взаємодії, руйнується уся система політичного представництва. Ані партії, ані вибори не здатні забезпечити представництво групових інтересів у політиці. Парламент у процесі демократизації має перетворитись на простір дискусій між фракціями щодо спільних візій майбутнього. Окрім цього, парламент у процесі забезпечення політичного представництва виконує наступні важливі функції: «законодавча функція; комунікаційна функція; функція агрегації суспільних інтересів; функція легітимації та урегулювання конфліктів; формування політичного курсу; контролююча функція» (Печенка, 2013, с. 62).

За допомогою масмедіа у громадській думці формуються уявлення щодо сутності суспільного (національного) інтересу. Отже, політичне представництво потребує ідеологічного плюралізму, парламентських дебатів та критичних масмедіа.

Відзначимо думку М. Ларченко: «Політичне представництво – це діяльність, внаслідок якої громадяни беруть участь у процесі прийняття державних рішень. Сьогодні представництво як практика в усьому світі поширюється в рамках демократизації. Більш конкретно політичне представництво можна розділити на декілька аспектів: представлення як формальну структуру, описове та символічне представлення, а також змістовне представлення. Політичне представництво розглядається як діяння в інтересах інших осіб» (Ларченко, 2021, с. 24).

Процес забезпечення політичного представництва передбачає презентацію інтересів різних соціальних груп та спільнот у публічному просторі, забезпечення їх участі у партійній політиці, делегування ними своїх представників до парламенту та формування фракцій. В. Дубас відзначає, що парламент має відповідати вимогам легітимності, незалежності, балансу сил та наявності опозиції, підзвітності та контролю (Дубас, 2019, с. 61).

Тобто, на реалізацію процесу політичного представництва спрямовано діяльність таких політичних інститутів, як партії та парламент. Інституційна взаємодія між партіями та парламентом у демократичних суспільствах є фундаментом процесу політичного представництва, а у пострадянських умовах виступає його акселератором.

Інституційна взаємодія з метою забезпечення політичного представництва не обмежується лише електоральним періодом. Вона визначає політичний вибір у широкому сенсі – публічну політику, спрямовану на реалізацію суспільного інтересу (Yakovleva, Yakovlev, 2020).

При цьому саме роль політичних партій та партійної системи є вкрай важливою у сприянні інституціоналізації політичного представництва: вертикальні та горизонтальні партійні відносини забезпечують комунікацію між громадянами та владою з приводу вироблення та реалізації суспільної політики, презентацію інтересів соціальних груп у парламенті.

Погодимось із А. Кройтором: «Одним із головних чинників структуризації соціально-політичної взаємодії, розвитку політичної системи виступає діяльність політичних партій. Політичні партії відіграють визначальну роль у процесах державотворення, формування політичних еліт та лідерства, виборчих кампаніях, інституціоналізації політичної діяльності, розвитку парламентаризму, модернізації суспільства. В умовах представницької демократії політичні партії виконують функції артикуляції та репрезентації інтересів груп та спільнот, формування політичної еліти, легітимації політичної влади» (Кройтор, 2012, с. 108).

Амбівалентна роль політичних партій у процесі забезпечення політичного представництва обумовлена, серед іншого, тим, що депутат має репрезентувати не лише позицію

виборців, а й орієнтуватись у власному виборі на позицію партійного керівництва (партійної «олігархії»). Відзначимо позицію М. Ларченко: «...політичну партію, можна в загальному плані розглядати як групу, яка виборює політичну владу... Існує багато визначень політичної партії. Зокрема, є такі, де партія представлена як група людей, що переслідують національні інтереси на основі конкретної ідеології, про яку вони домовились. Але інші автори вводять у визначення замість національних інтересів «свої інтереси, які суперечать інтересам інших груп». Важливою складовою частиною таких визначень є наявність певної ідеологічної платформи, що має бути привабливою для електорату. Ще один момент полягає в тому, що партія завжди бере участь у виборах, а найчастіше для цього й організовується» (Ларченко, 2021, с. 23).

Окрім політичних партій у процесі політичного представництва активну роль відіграють групи тиску, які використовують механізми лобіювання задля досягнення власних вузькогрупових цілей. Натомість, лобіювання у вітчизняних умовах не є публічним процесом, а отже, лобізм не здатний забезпечити легітимність для рішень влади. Водночас, саме конфлікт вузькогрупових інтересів, представлений на пострадянському просторі переважно інтересами бюрократії та олігархічних груп є запорукою демократичного ладу.

Слід відзначити кризу політичних партій та партійного представництва у країнах консолідованої демократії. Це, на думку Н. Вінникової, обумовлено наступними причинами: «По-перше, має місце довгостроковий тренд падіння партійного членства й ослаблення партійної ідентифікації. По-друге, політичні партії втрачають представницькі функції на користь процедурних. Вони перетворилися на професійні ренто-орієнтовані «картели», які все більше віддаляються від потреб і запитів громадянського суспільства» (Вінникова, 2018, с. 41).

Наголосимо, що у посткомуністичних країнах партії, хоча й стали невідомою складовою політичного поля, недостатньо уваги приділяють програмним засадам, демонструючи формальне ставлення до партійної програми (як необхідного документу для реєстрації) та ідеологічного позиціонування. Так само, як і розбудові партійної структури, у тому числі – місцевих осередків. Натомість, партії активно використовують масмедіа та комунікативні технології (політичну рекламістику, пропаганду та зв'язки із громадськістю) під час електоральних змагань.

Останнім часом, у зв'язку із становленням інформаційного суспільства особливої ваги у процесі політичного представництва набуває діяльність масмедіа. Медіакратія отримує владу визначати, які інтереси мають бути презентовані у публічному просторі. Відзначимо: «Дискурс медіа є найбільш масовим. Він не лише транслює інші дискурси (передусім політичний), а й формує порядок денний завдяки використанню власних критеріїв відбору та презентації інформації. Дискурсивна формація медіа визначається, зокрема, критеріями рейтингу та формату... Унаслідок цього раціональні політичні дебати досить часто елімінуються з медіапростору. Замість них дискурс формують розважальні ток-шоу... в Україні застосування раціональної аргументації в дискурсивному просторі з метою переконання громадян поступилося місцем медіатизації політики. А політичний дискурс став простором спрощеного сприйняття реальності, місцем емоційного шантажу громадян із боку журналістів та експертів» (Яковлев, 2021, с. 85–86).

Можна стверджувати, що у сучасному світі повноцінне політичне представництво неможливе без рівного доступу різних соціальних груп до масмедіа. Політична участь громадян не має обмежуватись лише виборчим періодом. Завдяки масмедіа формується порядок денний, визначається суспільний інтерес, підвищується інтерес громадян до політики. У певному сенсі, демократичні масмедіа сприятимуть подоланню відчуження громадян від влади (Воробйов, 2021). Без демократичних масмедіа неможливо забезпечити демократичне політичне представництво.

Таким чином, визначаючи партії, парламент та масмедіа в якості інституційних детермінант політичного представництва, можна зробити наступні **висновки**. По-перше, забезпечення демократичного політичного представництва передбачає розвиток інституційної взаємодії між політичними партіями, парламентом та масмедіа задля вироблення та реалізації публічної політики на основі суспільного інтересу.

По-друге, необхідно подальше вдосконалення інституційних детермінант політичного представництва. Політичні партії у вітчизняних умовах потребують підвищеної уваги до розробки

політичних програм на основі ідеологічних доктрин. Парламент має перетворитись на простір визначення суспільного інтересу та засобів його досягнення із застосуванням раціональних дебатів між фракціями. Масмедіа – забезпечити рівність доступу до публічного простору для усіх соціальних груп, а не лише ренторієнтованих олігархії та бюрократії.

По-третє, завданням інституційної взаємодії партій, парламенту та масмедіа є підвищення рівня політичної участі громадян, передусім – подолання електорального абсентеїзму. Одним із перших кроків у цьому напрямку має стати проведення виборів до Верховної Ради України за пропорційною електоральною моделлю з відкритими списками.

Література

- Анкерсмит Ф. Р. Репрезентативная демократия. *Логос* 2004. № 2(42). С. 15–40.
- Бедрак Н. М. Партії як інститут політичного представництва. *Актуальні проблеми політики*. 2014. Вип. 52. С. 274–281.
- Вінникова Н. А. Творення політичних рішень у спектрі режимних характеристик політичного управління. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2015. Вип. 1/2 (25/26). С. 51–57.
- Вінникова Н. А. Дисфункціональність сучасних партійних систем як форм політичного представництва. *Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки*. 2018. Вип. 2(16) С. 37–53.
- Воробйов В. А. Політичне представництво: протиріччя, загрози, експектації. *Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України) : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 21 трав. 2021 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова*. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 1. С. 190–193.
- Древаль Ю. Д. Демократія участі та політичне представництво. *Актуальні проблеми державного управління*. 2012. № 2. С. 203–209. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2012_2_30
- Дубас В. Європейські стандарти сучасного парламентаризму (за позиціями Європейської комісії «За демократію через право»). *Український часопис конституційного права*. 2019. № 2. С. 60–73. URL: <https://www.constjournal.com/pub/2-2019/yevropeiski-standarty-suchasnoho-parlamentaryzmu-rozysiiamy-yevropeiskoi-komisii/>
- Кройтор А. В. Роль, місце та функції політичних партій у процесі формування паритетної демократії. *Актуальні проблеми політики*. 2012. Вип. 47. С. 108–113.
- Ларченко М. Принцип представництва в парламенті України в контексті європейської парламентської традиції. *Право і суспільство*. 2021. № 4. С. 20–28.
- Малявін Є. В. Основні концепції представництва інтересів в політичному процесі. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Питання політологія»*. 2016. Т. 29. С. 123–127. URL: <https://periodicals.karazin.ua/politology/article/view/6789>
- Печенка Я. Парламент як форма соціально-політичного представництва інтересів. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Філософія. Соціологія. Політологія*. 2013. Т. 21. Вип. 23(4). С. 58–63. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdufsp_2013_21_23\(4\)_11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdufsp_2013_21_23(4)_11)
- Яковлев Д. Дискурс вітчизняних медіа щодо країн Балтії. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2021. № 26. С. 82–87. URL: <https://doi.org/10.32837/apfs.v0i26.910>
- Andeweg R. B., Thomassen J. J. Modes of political representation: Toward a new typology. *Legislative Studies Quarterly*. 2005. № 30(4). С. 507–528.
- Ankersmit F. R. *Political representation*. Stanford: Stanford University Press, 2002. 280 p.
- Powell Jr. G. B. Political representation in comparative politics. *Annual Review of Political Science*. 2004. Vol. 7. P. 273–296.
- Rehfeld A. Towards a general theory of political representation. *The Journal of Politics*. 2006. Vol. 68(1). P. 1–21.
- Yakovleva L., Yakovlev D. Institutional interaction and political choice in a transitional society. What role for the social sciences. *Nationalism and Ethnic Politics*. 2020. Vol. 2(4). P. 582–608.

References

- Ankersmyt F. R. (2004). Rezydentatyvnaia demokratyia [Representative democracy]. *Lohos*. 2004. № 2(42). S. 15–40.
- Bedrak N. M. (2014). Partii yak instytut politychnoho predstavnytstva [Party yak Institute of Political Representation]. *Aktualni problemy polityky*. Vyp. 52. S. 274–281. [in Ukrainian].
- Vinnykova N. A. (2015). Tvorennia politychnykh rishen u spektri rezhymnykh kharakterystyk politychnoho upravlinnia [Creation of political decisions in the spectrum of regime characteristics of political control]. *Visnyk NTUU «KPI»*. *Politohiia. Sotsiologiia. Pravo*. Vyp. 1/2(25/26). S. 51–57. [in Ukrainian].
- Vinnykova N. A. (2018). Dysfunksionalnist suchasnykh partiinykh system yak form politychnoho predstavnytstva [Dysfunction of the current party systems as forms of political representation]. *Suchasne suspilstvo: politychni nauky, sotsiologichni nauky, kulturolohichni nauky*. Vyp. 2(16). S. 37–53. [in Ukrainian].

- Vorobiov V. A. (2021). Politychne predstavnytstvo: protyrichchia, zahrozy, ekspektatsii [Political representation: contradictions, threats, expectations]. *Nauka ta suspilne zhyttia Ukrainy v epokhu hlobalnykh vyklykiv liudstva u tsyfrovu eru (z nahody 30-richchia proholoshennia nezalezhnosti Ukrainy ta 25-richchia pryiniattia Konstytutsii Ukrainy) : u 2 t. : materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Odesa, 21 trav. 2021 r.) / za zahalnoiu redaktsiieiu S. V. Kivalova*. Odesa : Vydavnychiy dim «Helvetyka». T. 1. S. 190–193. [in Ukrainian].
- Dreval Yu. D. (2012). Demokratiiia uchasti ta politychne predstavnytstvo [Participatory democracy and political representation. Current issues of public administration]. *Aktualni problemy derzhavnogo upravlinnia*. № 2. S. 203–209. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2012_2_30 [in Ukrainian].
- Dubas V. (2019). Yevropeiski standarty suchasnoho parlamentaryzmu (za pozytsiiamy Yevropeiskoi komisii «Za demokratiiu cherez pravo» [European standards of modern parliamentarism (according to the European Commission 'For Democracy through Law'). *Ukrainskyi chasopys konstytutsiinoho prava*. № 2. S. 60–73. URL: <https://www.constjournal.com/pub/2-2019/yevropeiski-standarty-suchasnoho-parlamentaryzmu-pozytsiiamy-yevropeiskoi-komisii/> [in Ukrainian].
- Kroitor A. V. (2012). Rol, mistse ta funktsii politychnykh partii u protsesi formuvannia parytetnoi demokratii [The role, place and functions of political parties in the process of forming a parity democracy]. *Aktualni problemy polityky*. Vyp. 47. S. 108–113. [in Ukrainian].
- Larchenko M. (2021). Pryntsyp predstavnytstva v parlamenti Ukrainy v konteksti yevropeiskoi parlamentskoi tradytsii [The principle of representation in the Parliament of Ukraine in the context of the European parliamentary tradition]. *Pravo i suspilstvo*. № 4. S. 20–28. [in Ukrainian].
- Maliavin Ye. V. (2016). Osnovni kontseptsii predstavnytstva interesiv v politychnomu protsesi [Basic concepts of interest representation in the political process]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriya «Pytannia politolohiia»*. T. 29. S. 123–127. URL: <https://periodicals.karazin.ua/politology/article/view/6789> [in Ukrainian].
- Pechenka Ya. (2013). Parlament yak forma sotsialno-politychnoho predstavnytstva interesiv [Parliament as a form of socio-political representation of interests]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Seriya : Filosofiia. Sotsiologiia. Politolohiia*. T. 21. Vyp. 23(4). S. 58–63. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdufsp_2013_21_23\(4\)_11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdufsp_2013_21_23(4)_11) [in Ukrainian].
- Yakovlev D. (2021). Dyskurs vitchyznianskykh media shchodo krain Baltii [The discourse of the domestic media about the Baltic countries]. *Aktualni problemy filosofii ta sotsiologii*. № 26. S. 82–87. URL: <https://doi.org/10.32837/apfs.v0i26.910> [in Ukrainian].
- Andeweg R. B., Thomassen J. J. (2005). Modes of political representation: Toward a new typology. *Legislative Studies Quarterly*. 30(4). P. 507–528.
- Ankersmit F. R. (2002). *Political representation*. Stanford: Stanford University Press. 280 p.
- Powell Jr. G. B. (2004). Political representation in comparative politics. *Annual Review of Political Science*. Vol. 7. P. 273–296.
- Rehfeld A. (2006). Towards a general theory of political representation. *The Journal of Politics*. Vol. 68(1). P. 1–21.
- Yakovleva L., Yakovlev D. (2020). Institutional interaction and political choice in a transitional society. What role for the social sciences. *Nationalism and Ethnic Politics*. Vol. 2(4). P. 582–608.

Анотація

Воробіюв В. А. Інституційні детермінанти політичного представництва: партії, парламент, масмедіа. – Стаття.

Статтю присвячено визначенню інституційних детермінант політичного представництва. У фокусі дослідницької уваги знаходяться політичні партії, парламент та масмедіа, які формують публічний вимір політичного представництва в Україні. Констатовано, що лобізм (який є важливим інститутом представництва) на сучасному етапі так і не увійшов до практики публічного представництва інтересів соціальних груп.

Грунтуючись на інституціональній теорії визначено основні проблеми інституційного виміру політичного представництва. Запропоновано напрямки реформування системи політичного представництва в Україні задля забезпечення найбільш оптимального представництва інтересів різних соціальних груп. Зокрема, наголос зроблено на необхідності подальшої інституціоналізації політичних партій саме як представників інтересів соціальних груп та спільнот, відмову від їх формування за принципом «хапай усіх», посилення уваги до вироблення партійних доктрин та ідеологічної складової партійної діяльності. Відзначено, що в умовах медіатизації політики та позиціонування медіакратії як одного із нових правлячих класів потребує суттєвого удосконалення комунікативний вимір політичного представництва. Адже, однією з головних передумов політичного представництва в інформаційному суспільстві стає рівність доступу до масмедіа.

Демократичне політичне представництво інтерпретується як основа вироблення публічної політики відповідно до суспільного інтересу. Цьому мають сприяти впровадження раціональних дебатів у масмедіа, які потенційно можуть протидіяти медіа-скандалам та формату політичних шоу.

Аргументовано, що посилення ролі парламентаризму, як інституційної детермінанти політичного представництва, передбачає вибір між мажоритарною та пропорційною електоральними системами. На нашу думку, цей вибір має бути зроблено на користь пропорційної моделі з відкритими списками.

Ключові слова: політичне представництво, політичні інститути, партії, масмедіа, парламент.

Summary

Vorobiov V. A. Institutional Determinants of Political Representation: Parties, Parliament, Mass Media. – Article.

The article is devoted to defining the institutional determinants of political representation. The focus of the research is political parties, the parliament, and the mass media, which form the public dimension of political representation in Ukraine. It has been stated that at the present stage lobbying (which is an important institution of representation) has not entered the practice of public representation of the interests of social groups.

Based on institutional theory, the main problems of the institutional dimension of political representation have been identified. The directions of reforming the system of political representation in Ukraine in order to ensure the most optimal representation of the interests of different social groups have been offered. In particular, the emphasis has been placed on the need for further institutionalization of political parties as representatives of the interests of social groups and communities, abandoning their formation on the principle of "grab everyone", developing party doctrines, and increasing attention to the ideological plane of party activity. It has been noted that in the conditions of the mediatization of politics and positioning of mediocracy as one of the new ruling classes, the communicative dimension of political representation needs to be significantly improved. One of the main prerequisites for political representation in the information society is equal access to the media.

Democratic political representation is interpreted as the basis for public policy-making according to the public interest. This should be facilitated by the introduction of rational debates in the mass media, which can potentially counteract media scandals and the format of political shows. It has been substantiated that strengthening the role of parliamentarism as an institutional determinant of political representation implies a choice between the majoritarian and proportional electoral systems. In our opinion, this choice should be made in favor of the open-list proportional electoral model.

Key words: political representation, political institutions, parties, mass media, parliament.